

Petr Nuska: Transgenerational Transmission of Romani Musical Knowledge and Skills.

Oponentský posudek diplomové práce

Petr Nuska se ve své magisterské práci zabývá způsoby předávání hudebních dovedností u romských hudebníků z obcí Klenovec a Kokava na středním Slovensku.

Práci otevírá teoretická kapitola věnovaná problematice dědičnosti hudebního talentu. Stanovení faktorů ovlivňujících vytvoření hudebních dovedností a zohlednění vliv dědičnosti a prostředí je natolik složitou otázkou, že na ni zřejmě není možno podat jednoznačnou odpověď: výzkumy v reprezentativním rozsahu a způsobu provedení by byly značně obtížné, ne-li nemožné. Vzhledem ke svým informátorům se ale autor k otázkám hudební dědičnosti blíže nevztahuje, pouze argumentuje faktem, že hudební dovednosti nejsou u Romů vrozené, ale předávané. Pro etnomuzikologicky vzdělaného člověka by však mělo být známou skutečností, že být hudebníkem od narození – aniž by člověk podstoupil nějakou formu nabývání hudebních dovedností – není možné. Snaha práce vyvracet obecné, na žádném adekvátně vědecky podloženém přístupu založeném přesvědčení, že „Romové mají hudbu v krvi“, je proto trochu na škodu.

Následující kapitola porovnává oficiální český a slovenský systém hudebního vzdělávání s tradičním romským v Klenovci a Kokavě. V principu za problematické považují srovnávání „ideálního typu“ českého a slovenského systému hudebního vzdělávání s individuálními výpověďmi autorových informátorů i tendenci uvažovat o oblasti tzv. klasické hudby jakožto o homogenním monolitu (aniž by autor zmínil např. podstatné rozdíly mezi jednotlivými nástrojovými, neřkuli pěveckými obory, atd.). Ač již zde Petr Nuska naráží na zjištění z vlastního výzkumu, je trochu nelogické umístění této kapitoly před metodologii.

Sama metodologie je popsána adekvátně, autor obstojně zdůvodňuje výběr svých informátorů, s nimiž prováděl polostrukturované rozhovory, i výběr lokalit Klenovce a Kokavy – pasáže věnované jejich historii by jen stálo za to explicitněji doplnit odkazy na zdroje dat, anebo upřesnit, že se jedná o vzpomínky pamětníků. Autor v metodologii pouze nezdůvodňuje, z jakého důvodu neprováděl nebo provádět nemohl zúčastněné pozorování předávání hudebních dovedností. Blíže se také nezabývá předávaným hudebním materiálem, o jehož konkrétní povaze se vlastně dozvídáme jen málo.

Stěžejní část práce se věnuje aspektům předávání hudebních dovedností. Není jasné, jestli si autor uvědomuje, že mnohé z popisovaných rysů „romského“ způsobu (jako např. schopnost volného pohybu mezi tóninami, učení se metodou zvládnutí oblíbených skladeb odposlechem a snahou o napodobení jejich materiálu, zvládnutí nástroje bez učitele, atd.) lze možná shledat u Romů v Kokavě a Klenovci, ale stejně dobře i u těch, kdo si chtějí založit vlastní kapelu hrající některý z bezpočtu druhů hudby, které není možné se učit „oficiálně“ v českých/slovenských hudebních školách. Navíc, i

v oblasti klasické hudby nalezneme interprety, kteří dovedou hrát klasický repertoár bez not. A co například nevidomí?

Dále - Popisy improvizace jsou dosti obecné – autor má sice zřejmě na mysli, že romští hudebníci jsou schopni hrát hudební útvary různého rozsahu podle určitého modelu, jehož detailní prvky v oblasti melodiky, harmonie, rytmu, atd. podléhají flexibilitě, není ale zjevné, zda a v čem konkrétně by jejich hraní mělo být „romské“. V úryvcích rozhovorů se místy objevují narážky na to, jak informátoři konceptualizují klasickou evropskou hudební teorii, tonální systém a způsobu práce s nimi (dala by se taková konceptualizace považovat za „romskou“?), škoda že tomuto autor nevěnoval více pozornosti.

V předposlední kapitole se autor neopomíná věnovat změnám poměrů ve zkoumaných regionech, není ale zcela zjevné, o jak širokém časovém období píše.

Z hlediska přehlednosti lze rovněž vytknout, že předkládaná data mnohde postrádají bližší referenci. I v charakteristikách předávání hudebních dovedností u Romů tak není jasné, kdy autor čerpá z literatury a kdy z rozhovorů s informátory.

Oceňuji, že zahrnutím jedné informátorky autor zohlednil i dimenzi genderu, která je vzhledem k tomuto tématu relevantní.

V závěru práce jsou předloženy „ideální typy“ obou přístupů a snaha o prokázání přínosnosti vlastního výzkumu, jež jsou ale formulovány dosti obecně.

Práce Petra Nusky se věnuje relevantnímu a aktuálnímu tématu a přes zmíněné nedostatky je zpracována kvalitně. Doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím ji známkou velmi dobře.

V Praze dne 16. září 2015,

Mgr. Zita Skořepová, Ph.D.